

VMESNO POROČILO
O REZULTATIH OPRAVLJENEGA RAZISKOVALNEGA DELA
NA PROJEKTU V OKVIRU CILJNEGA RAZISKOVALNEGA
PROGRAMA (CRP) »KONKURENČNOST SLOVENIJE 2006 – 2013«
Vmesno poročilo velja za obdobje od 1. 4. 2007 do 30. 9. 2007

I. Predstavitev osnovnih podatkov raziskovalnega projekta

1. Naziv področja v okviru CRP:

Učinkovita in cenejša država

2. Šifra projekta:

V5-0258

3. Naslov projekta

3.1. Naslov projekta v slovenskem jeziku:

Preverjanje seznamov žrtev druge svetovne vojne in neposredno po njej po matičnih knjigah

3.2. Naslov projekta v angleškem jeziku:

The verification of death-toll of World War II and it's aftermath in municipal registry offices in Slovenia

4. Ključne besede projekta

4.1. Ključne besede projekta v slovenskem jeziku:

Žrtve, druga svetovna vojna, Slovenija, nasilje, revolucija, matične knjige

4.2. Ključne besede projekta v angleškem jeziku:

Victims, Second World War, Slovenia, Violence, Revolution, Registers of Births, Marriages and Deaths

5. Naziv nosilne raziskovalne organizacije:

Inštitut za novejšo zgodovino

5.1. Seznam sodelujočih raziskovalnih organizacij (RO):

--

6. Sofinancer/sofinancerji:

Ministrstvo za pravosodje Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
--

7. Šifra ter ime in priimek vodje projekta:

8410	Vida Deželak Barič
------	--------------------

Datum: 1. 10. 2007

Podpis vodje projekta:

dr. Vida Deželak Barič

Podpis in žig izvajalca:

prof. dr. Jerca Vodušek Starič

II. Vsebinska struktura poročila

1. Opisno poročilo o realizaciji predloženega programa dela¹:

V obdobju med aprilom in septembrom 2007 je na podlagi raziskovalnega pregleda matičnih knjig potekalo kontinuirano delo na neposrednem preverjanju seznama in podatkov o smrtnih žrtev druge svetovne vojne in povojnega revolucionarnega nasilja na Slovenskem, ki jih vsebuje računalniška baza Inštituta za novejšo zgodovino. Omenjena baza trenutno zajema podatke o okoli 95.000 smrtnih žrtev.

Zaradi precej specifičnega a obenem širše karakterističnega zgodovinskega dogajanja na območju nekdanje Ljubljanske pokrajine (Dolenjska in Notranjska z Ljubljano), ko je posledično tamkajšnje prebivalstvo utrpelo najvišji odstotek smrtnih žrtev, se je projektna skupina v skladu z načrtom najprej osredotočila na pregledovanje matičnih knjig z navedenega območja. Deloma je posegla še na Gorenjsko, kjer so potekali delno primerljivi procesi s tistimi v Ljubljanski pokrajini, opazne pa so bile tudi razlike v času okupacije, pogojene s tamkajšnjim okupacijskim sistemom. V tej fazi raziskave je skupina preverjala seznam žrtev po matičnih knjigah na upravnih enotah Grosuplje, Vrhnika, Ljubljana in Tržič. Na ljubljanski upravni enoti kot daleč največji glede števila prebivalstva ter posledično števila žrtev delo še ni povsem zaključeno. Skupina je tudi pridobila edinstveno in v javnosti nepoznano matično knjigo padlih domobrancev Duhovnijskega urada Slovenskega domobranstva, ki jo hrani Arhiv Nadškofije Ljubljana in vsebuje vpise v času vojne padlih domobrancev v Ljubljanski pokrajini.

Izrecno je nujno poudariti, da se postopek preverjanja seznama žrtev ne omejuje le na pregled mrliških matičnih knjig iz vojnega in povojnega obdobja, ki so sicer glavni vir, temveč se mora v kar številnih primerih izvesti postopek preverjanja tudi po rojstnih matičnih knjigah, v primerih, ko je bil postopek razglasitve določene osebe za mrtvo izveden po vojni na podlagi zakona o razglasitvi pogrešancev za umrle, pa je potrebno upoštevati še arhivsko gradivo vezano na ta postopek; omenjeno arhivsko gradivo se tudi nahaja na matičnih in krajevnih uradih in vsebuje pomembne podatke predvsem o okoliščinah smrti in vojnem statusu žrtve. Metodologija, po kateri se v raziskavo vključijo tudi rojstne matične knjige, je velikega pomena še zlasti pri raziskovanju žrtev povojnih pobojev, kjer je seznam nastajal v glavnem po pričevanjih in na avtoreferenčni literaturi. Nasploh se rojstna matična knjiga izkazuje v mnogih primerih kot pomemben vir za dokončno potrditev identitete posamezne žrtve.

Delo na matičnih in krajevnih uradih upravnih enot ima značaj terenskega dela, prilagajati pa se je treba tudi uradnim oziroma neuradnim dnevom na teh uradih. Navedeno deloma vpliva na pogoje in hitrost poteka raziskave. Te ovire skuša projektna skupina vsaj delno premagovati z uporabo ustreznih tehničnih pripomočkov oziroma postopkov (digitalno fotografiranje), v celoti pa navedenih objektivnih okoliščin seveda ni mogoče preseči in bodo le-te ves čas neizogibno determinirale potek raziskave. Terensko delo in sorazmerno zamuden postopek preverjanja že v sedanjih fazi raziskave realneje nakazujeta dolgotrajnost postopka preverjanja celotnega seznama žrtev. Dosedanji potek preverjanja pa tudi odpira za raziskavo ne povsem pričakovano dejstvo, da precejšnjega števila žrtev namreč ne bo mogoče preveriti po matičnih knjigah, ker niso bili izvršeni vsi vpisi nasilno povzročenih smrti v mrliške knjige, saj ti postopki potekajo še sedaj.

Večstranski pomen preverjanja seznama žrtev iz obstoječe inštitutske računalniške baze podatkov se poleg primarnega cilja dokončne potrditve pravilnosti predhodno zbranih

¹ Popis in opis opravljenega raziskovalnega dela vključno z doseženimi delnimi rezultati projekta v skladu s programom. V primeru interdisciplinarno in interinštitucionalno sestavljenih projektih skupin posebej navedite uspešnost oz. neuspešnost tega sodelovanja. Opis naj bo stvaren, sklicujoč se na zastavljene naloge in vlogo v projektni skupini glede na medsebojni dogovor o sodelovanju na projektu.

podatkov v primerih, ko se ti izkažejo kot pravilni, pomembno potrjuje tudi v pridobivanju novih kategorij podatkov (le-teh je skupno 25), ki jih raziskava skuša ugotoviti pri vsaki žrtvi, dalje pri korekciji določenega obsega predhodno zbranih podatkov, predvsem pa v primerih, ko se pri pregledu matičnih knjig ugotovijo nove žrtve ali pa pregled matičnih knjig izkaže, da računalniška baza vsebuje tako imenovane dvojnike in je le-te potrebno izločiti iz seznama. Vendar rezultati analize v tej fazi postopka preverjanja kažejo, da število novo ugotovljenih žrtev in izločevanje dvojnikov bistveno ne spreminja celotnega števila žrtev, kakršno je bilo za obravnavano območje predhodno ugotovljeno v obstoječi računalniški bazi, kar pomeni, da je le-ta za območja, ki jih je skupina preverjala, precej popolna in da se število vnosov novih žrtev umirja.

Vzporedno s preverjanjem podatkov po matičnih knjigah je projektna skupina pridobivala nove ali preverjala že zbrane podatke po najnovejši literaturi, ki obravnava tematiko žrtev. Nadaljevala je s pripravami za objavo seznama žrtev na spletni strani Sistory, ki je pravkar vzpostavljena in jo upravlja Inštitut za novejšo zgodovino. V skladu s sprejetimi odločitvami projektne skupine in vodstva inštituta bo objavljanje seznama potekalo postopoma in bo sledilo poteku preverjanja seznama po matičnih knjigah. Izvedba postopka preverjanja podatkov po matičnih knjigah (kjer bo to mogoče) je sprejeta kot ključni kriterij, da se smatrajo podatki o žrtvi za dokončno preverjene. Prve objave seznama žrtev so načrtovane še v letu 2007. V zvezi z javno objavo seznama žrtev so bili vzpostavljeni tudi kontakti z informacijsko pooblaščenko Natašo Pirc Musar.

2. Ocena o stopnji realizacije programa in zastavljenih ciljev (samoevalvacija)²:

Glede na vsebinski in terminski plan realizacija projekta poteka v skladu z načrtom.

3. Morebitne spremembe programa in njihova utemeljitev ³:

4. Bibliografski in drugi doseženi rezultati projektne skupine ⁴:

TOMINŠEK RIHTAR, Tadeja. Žrtve druge svetovne vojne in povojnega nasilja (1941-1946). V: STANOVNIK, Janez (ur.). GRČAR, Slavko (ur.), PIRNOVAR, Hardvik (ur.) Narodnoosvobodilni boj v slovenskem narodovem spominu : slovenski zbornik 2007. Ljubljana: GO ZZB NOB Slovenije, 2007, str. 319-328.

MLAKAR, Boris. Tragično srečanje z revolucijo: primer Narteja Velikonje. Časopis za zgodovino in narodopisje, 2007, letn. 78 = n.v. 43, št. 1, str. 54-67.

TOMINŠEK RIHTAR, Tadeja in GODEŠA, Bojan sta 19. maja 2007 predstavila rezultate analize žrtev druge svetovne vojne in povojnega revolucionarnega nasilja v referatu La Slovenia e le sue vittime 1940-1946 na mednarodni znanstveni konferenci Foibe : memoria < futuro : la tragedia delle foibe, ki je bila v Rovigu (Italija).

² Realizacija programa z utemeljitvijo večjih odstopanj od stopnje realizacije glede na vsebinski in terminski plan projekta

³ Samo v primeru večjih sprememb oziroma odstopanj od sprejetega programa.

⁴ Navedite vse morebitne objave vezane na izvajanje projekta in ostale podatke o vseh javnih in drugih predstavitev projekta in njegovih rezultatih, vključno s predstavitevami, ki so bile organizirane izključno za naročnika/naročnike projekta.